

„Fantoma de la Operă”...

Text de Costin Popa

... chiar pe scena Operei Naționale București, ca a doua producție din România a faimosului musical compus de Andrew Lloyd Webber, prima având loc în 2015 la Teatrul Național de Operetă și Musical „Ion Dacian”, cu prilejul inaugurării noului sediu. „Fantoma” a avansat deci într-un teatru cu specific de operă, deși marile ei reprezentări au fost pe Broadway, pe scene din West-End-ul londonez sau analoge, dintr-un total de 33 de țări. Și Opera din Sydney a fost o excepție, recent.

MINISTERUL CULTURII

OPERA NAȚIONALĂ BUCUREȘTI

FANTOMA de la OPERĂ

Muzică: **Andrew Lloyd Webber**
Versuri: **Charles Hart**
Versuri suplimentare: **Richard Stilgoe**
Libret: **Richard Stilgoe și Andrew Lloyd Webber**
Bazat pe romanul „Fantoma de la Operă” de **Gaston Leroux**
Regizat inițial de **Harold Prince** | Orchestrație de **David Cullen & Andrew Lloyd Webber**
Producție originală: Cameron Mackintosh Ltd. și The Really Useful Group Ltd

Regizor: **Răzvan Ioan Dincă**
Regizor secund: **Raluca Popa** | Dirijor: **Daniel Jinga** | Scenograf: **Gary McCann**
Asistent scenograf: **Gabriella Ingram** | Coregraf: **Violeta Dincă** | Asistenți coregrafi: **Alexandra Gavrilescu și Florin Tănase**
Lighting designer: **Bogumil Palewicz** | Sound designer: **Kamil Biedrzycki**

Cu participarea Orchestrei, Corului și a Baletului Operei Naționale București

SPONSORII: AQUA, SIAȘUREȘTI, Savașu, P&O, COCOR, EMILKINDER, B&B, COMARȘTE, OPERA NAȚIONALĂ BUCUREȘTI, OPERATION CULTURAL, RAUȘA TV, TIMPUL, KUDIKA, Garbo, mediaTRUST, CUMERICOMMUNICARE

Una peste alta, judecând după rata de *sold out* de la ONB, succesul de marketing este zdrobitor. Mai mult decât atât, se pare că managementul primei scene lirice naționale, condus de directorul general Daniel Jinga, încearcă o formulă particulară a „teatrului de repertoriu” și anume reprezentarea opusurilor în formă de pachete de spectacole cu titluri diferite, întrețesute între ele, așa cum face de exemplu Opera de Stat din Viena, într-un anume fel. Am sugerat prin scris de multe ori soluția. Iată, cel puțin în lunile martie-aprilie au fost programate trei seri cu „Fantomă”, în mai, cinci ale aceleiași producții, toate consecutive (cu *cast* identic, ce solicitant!), între cele două serii regăsindu-se patru serate cu „Rigoletto”, una după alta, două tot așa, cu „Cavalleria rusticana” / „Paiate”. Procedul pare valabil, dar trebuie judicios gândit și planificat din punctul de vedere al distribuțiilor, al alternanței mai multor titluri, ca la Viena.

Revin. Actuala „Fantomă” bucureșteană este o montare cu totul nouă față de anterioara, datorată acum unei echipe avându-l în frunte pe regizorul Răzvan Ioan Dincă, alături de semnatarul decorurilor și costumelor Gary McCann, de autoarea coregrafiei Violeta Dincă. S-au adăugat importanții, pentru economia spectacolului, Bogumil Palewicz (Lighting designer) și Kamil Biedrzycki (Sound designer). Desigur, nu uit bagheta lui Daniel Jinga la pupitrul Orchestrei Operei Naționale, care a pregătit și Corul teatrului, alături de Adrian Ionescu.

Viziunea regizorală s-a încadrat în parametri clasici, respectând epoca descrisă în sursă, romanul omonim de ficțiune al lui Gaston Leroux din 1910, preluat de compozitor în 1986 pe versurile lui Charles Hart suplimentate de Richard Stilgoe, rezultând un libret de Richard Stilgoe și Andrew Lloyd Webber. Traducerea și adaptarea au fost făcute de Ernest Fazekas. Supratitrarea s-a afișat bilingv, în română și engleză.

După un Prolog desfășurat în timpul unei licitații la Opéra Garnier din Paris în 1905, acțiunea se întoarce pentru cele două acte la finele secolului al XIX-lea în același ambient. Totul este spectaculos, cu

decoruri strălucitoare, într-o montare grandioasă cu alură de superproducție. Îmi amintesc imensul portal auriu greu baroc care rămâne perpetuu ca deschidere a scenei în formă de „teatru în teatru”, ornamentațiile aparținătoare aceluiași stil din cabina eroinei principale Christine sau de pe luntrea Fantomei din lacul subteran, galerii profunde cu arcade somptuoase, scări monumentale, cortine purpurii ce dezvăluie mirifice lumi, cabinete directoriale amănunțit dotate sau culise pline cu recuzită (elefanți uriași pentru repetiția cu „Hannibal”). Splendoarea balului mascat din actul al II-lea rămâne memorabilă.

În toată această scânteiere a luxului, a redării măreției unei celebre clădiri, contrastează numai cupola simplu stilizată a Palatului Garnier în care grupului statuar original (Apollo, Poezie și Muzică) i-a luat locul o Nike de la Samothrace reconstituită simbolic, cu justificarea precisă a prefigurării victoriei iubirii.

Nu mai vorbesc de uriașul candelabru, restaurat în toată minunăția lui în vederea licitației, ridicat apoi în înaltul sălii pentru a retrăi clipa istorică a prăbușirii în preajma unui grup de grațioase balerine, după un semn nevăzut al Fantomei la finele primului act. Răsuflarea spectatorilor s-a oprit. Șocant moment! La fel cu cele în care Fantoma își face simțită prezența prin căderea unui pod de scenă, prin misterioasa spânzurare a mașinistului Buquet sau clipitul lămpilor

candelabrului. În montare, spectacularul vine nu numai din ideatică, dar și prin transpunerea ei datorită efectelor speciale și luminilor. Este lumea operei, eclatantă, fastuoasă și teatrală, plină de neprevăzut.

Sigur că există și cadraje sumbre precum adâncurile subsolurilor în care sălășluia Fantoma sau cimitirul în care odihnește tatăl Christinei. Schimbările de scene – destul de multe - se fac cursiv, natural, ingenios și rapid.

Decorurilor de rară bogăție li se adaugă multele costume variat desenate în culori diverse, potrivite specificului și personalității eroilor tramei, coriștilor-actori, corpului de balet al Operei Naționale, figuranților. O atracție a ochiului.

Alt mare câștig al spectacolului este mișcarea scenică. Lucrul regizorului cu toți cei prezenți pe platou a fost minuțios în ceea ce privește deplasarea, mobilitatea, atitudinile, mimica, gestică. S-a realizat o teatralizare fără reproș, care atrage și seduce, un vechi deziderat al lui Răzvan Ioan Dincă. Baletul fie exotic, fie de salon este un bun susținător al atmosferei. Datorită dinamicii și coerenței sale, spectacolul se urmărește cu sufletul la gură.

Bineînțeles și din cauza interpretării muzicale.

Fantoma

În rolul titular, Adrian Nour repetă și mai expresiv performanța din 2015. Personajul este un îndrăgostit de artă și de ființa care o naște, condamnat la solitudine („Scapă-mă de solitudine !” exclamă, o roagă la un moment dat pe Christine în duo-ul din actul al II-lea), dar reușește numai topindu-se în neant după gestul generos al renunțării la iubire. A cântat poetic și pasional, sensibil și emoționant. „Christine, eu te ador !” ne rămâne în memorie.

Irina Băianț și Fantoma

Și soprana Irina Băianț a mai abordat rolul Christinei Daaé. Acum îl cântă mai vibrant, dar cu aceeași dezinvoltură scenică și totală dăruire, cu acute sigure și pianissime de efect. Duiosă și cantabilă prin lirismul său intrinsec, rafinat demonstrat și în aria din scena cimitirului, pagină dezvoltată nuanțat în crescendo până la finalul ce a încoronat discursul. Ca și în duete, trio-uri sau ansambluri. O captivantă prezență scenică.

Rodica Ștefan

Soprana Rodica Ștefan (vedeta Carlotta Giudicelli) a rezervat publicului o plăcută surpriză prin glasul consistent colorat și desenul unor impecabile vocalize acute în pasajele de coloratură din debutul primului act. Zicerile patetic – extrovertite au venit ca din partea unei adevărate dive. Când vocea îi dă rateuri la comanda secretă a Fantomei, „cârâielile” eroinei sunt pur și simplu cutremurătoare, inumane.

Kyrie Mendél

O altă surpriză de același calibru a fost Kyrie Mendél în rolul Raoul, viconte de Chagny, sponsor al teatrului și iubitul Christinei. Cu voce joasă, omogenă și agreabil timbrată a fost participativ în duo-urile cu aceasta, în tirade și în confruntările cu Fantoma, când flăcări au izbucnit de peste tot iar cerul a capătat tente roșietice. Mai întâi contemplativ în ultima scenă, își vede până la urmă iubita recuperată.

Judith State și Irina Baianț

Din numeroasa distribuție o remarc pe Madame Girya (Judith State), înaltă, cu ținută de femeie comisar și cu sonorități drepte, nevibrate, potrivite tipologiei de personaj. Îi adaug, în ordinea transcrierii de pe afiș, pe Andrei Petre (Piangi), Radu Ion (Monsieur Firmin), Ernest Fazekas și Cătălin Petrescu (cei doi directori reuniți sub numele unic de Monsieur André), Alina Petrică (Meg Girya), Cosmin Seleși (Monsieur Reyer), Ionuț Burlan (Buquet), același Kyrie Mendél (Raoul bătrân), Damian Vlad (Contele), Ionuț Popescu (Passarino), Alexandra Gavrilăscu și David Petrescu (Mama și Copilul), Alexandru Petcu (Pompierul șef), Mircea Ene (Pompierul), Tudor Voicu (Sufleorul).

Microfoanele peste tot folosite în musicaluri pentru adaptarea vocilor la dimensiunile auditoriului, aici al Operei din Splai, au servit și la echilibrarea raporturilor sonore între fosă și scenă.

Partitura lui Andrew Lloyd Webber se sprijină pe celebra temă a Fantomei, o scurtă gamă descendentă, care obsedează la tot pasul. Însoțește o muzică originală, eclectică, cu diverse sugestii preclasice, orientale, veriste chiar, vieneze etc., un fluviu neîntrerupt. A fost bine interpretată de șeful de orchestră care i-a dăruit poezie, romantism și dramatism. Alături de instrumentiști și cor.

Impresionat de amploarea producției, am avut curiozitatea să cercetez website-ul Operei în care erau publicate anunțurile de licitații pentru închirierea de dotări de sonorizare, lumini, efecte speciale. Am rămas uluit. O industrie întregă de înaltă performanță, modernă. Cu ea au reușit regizorul și colaboratorii să fascineze publicul. Câteva detalii și cifre pentru efectele speciale (manipulare candelabru de 150 kg., culisări de decoruri și... personaje), pentru lumini (aproape 160 de echipamente HiTech precum „RGBW par with zoom”, „Wash moving light with framing system”, „Asymmetrical CYC Light” – ce-or fi oare?, mașini de fum și ceață, plus multe altele), pentru sonorizare (peste 610 boxe, amplificatoare, mixere, microfoane, radare CI, echipamente de ridicare, conectică și tot asemenea) sunt expresia seacă și tehnică a unei superproducții, pusă în pagină în mod exemplar de realizatori. La care se adaugă valoroasa componentă artistică umană. Iată secretele unui succes notabil și meritat.

(Credit foto - Andrei Grigore/Opera Națională București)